

1. Indledning – en usikker verden, et truet demokrati

”Sommeren er forbi nu
& den nærmest fløj af sted...
Tomhændet står du tilbage og ka’ slet ik’ følge med...”

Jeg er måske ikke den eneste, der kan nikke genkendende til CV Jørgensens ord.

Sommeren er forbi, endnu et skoleår er nu i gang. Og det kan ind imellem være svært at følge med.

For opgaverne er mange. Hastigheden er høj, og kompleksiteten stor. Samtidig ved vi, at det der sker om ørerne på os lige for tiden, kan få kæmpe stor betydning for fremtiden.

Noget af det første, jeg gør om morgenen – det er at tjekke nyheder på de forskellige kanaler. Den seneste tid har det været med en vis nervøsitet.

Hvor mange børn har *nu* mistet livet i Gaza? Hvad har Donald Trump *nu* gjort? Hvor store dele af indlandsisen er *nu* smeltet? Hvor mange milliarder har regeringen *nu* sat af til militær oprustning?

Det er som om, der for tiden er noget helt grundlæggende på spil. Som om hele den verden, vi kender, er under voldsom forandring.

Folkeretten og vores helt grundlæggende humanitære rettigheder er under pres, når vi ser os omkring. I Gaza, hvor mere end en halv million børn er uden skolegang, og FN nægtes adgang med nødhjælp. I Afghanistan, hvor millioner af piger ikke får lov at gå i skole. I Ukraine, hvor børn sendes på russiske genopdragelseslejre, mens bomberne falder.

De unge – de tænker over, hvilken verden de kommer til at leve i.

Vi andre – vi tænker over, hvilken verden vi giver videre. På de kommende generationers ret til en fredelig verden. En bæredygtig og demokratisk verden.

Vi står i en alvorlig tid. Hvor balancer rykker sig, og hvor vores arbejde bliver sværere – men også endnu mere vigtigt.

Når krig og kriser rykker tættere på – så har det betydning for vores muligheder.

Når politikerne sætter 10 milliarder – ekstra – af til forsvaret på finansloven, mens folkeskolen får 10 millioner i form af en model for fysisk indgriben, ja så siger det lidt om, hvad det er for en kamp, vi står overfor.

Men det er samtidig en kamp, der føles mere vigtig end nogensinde. For alt det, der er på spil lige nu, det er kernen i vores arbejde. Demokratiet, det begynder i skolen. Vores velfærdssamfund – det Danmark, vi kender og elsker – er formet af fagbevægelsen. Og af vores egen forening.

Når det spidser til, så er det afgørende, hvordan man handler.

Om man isolerer sig. Lader problemerne tynde én ned. Måske tænker, at andre må finde svarene.

Eller om man tager kampen op. Finder løsninger på det, der er svært. Sammen med andre.

Vi er samlet her i Nyborg for at tage kampen op. For i Danmarks Lærerforening tror vi på fællesskabets, demokratiets og dannelsens kraft midt i alt det svære. Som vi netop har sunget i vores foreningssang: Vi ønsker at tage ansvar for mere end os selv.

Og lige nu er der brug for, at vi tager ansvar.

Vi skal vise, at svaret på krig og kriser ikke alene handler om krudt og kugler. At svaret, når vores demokrati er truet – det er *mere* demokrati. *Mere* fællesskab. *Mere* uddannelse. *Stærkere* velfærd.

Et stærkt demokrati er ikke noget, der falder ned fra himlen. Et stærkt demokrati bygger på et trygt velfærdssamfund.

Det bygger på stærke fagforeninger og et organiseret arbejdsmarked, hvor vi lytter, læner os mod hinanden og finder fælles holdbare løsninger.

Og på en stærk folkeskole, der lærer kommende generationer, at viden og argumentation ALTID skal sættes over manipulation og vold.

Det er så let at tage det hele for givet. Men det kan vi ikke og det gør vi ikke.

Alt det arbejde, som vores medlemmer laver, uanset om det er i børnehaveklassen, i den kommunale ungeindsats, i PPR, på SOSU-skolerne eller i 3.B på Skovvangskolen.

Det er alt sammen en uvurderlig del af det danske demokrati. Og det er værd at værne om.

2. Folkeskolens betydning for demokratiet

Det kan aldrig være nok bare at sværge til demokratiet. Man skal også kunne leve op til det.

Derfor skal demokratiet også leve i skolen. Og skolen skal udvikle sig på demokratisk vis.

Det er fagfornyelsen et godt eksempel på. 143 skoler er nu i gang med at udvikle fremtidens fag.

Nu skal vi sammen med parterne i Sammen om Skolen – os, der rent faktisk ved noget om skolen. Vi skal udvikle skolen. Nyttænke den. Reorganisere den.

Det er rigtigt godt. For det duer ikke, når skolepolitik kommer for langt væk fra hverdagen i skolen.

Jeg ryster på hovedet, hver gang jeg ser politiske udspil udformet som færdige koncepter, der undergraver lærernes professionelle dømmekraft.

Før sommerferien hørte jeg nogle partier gøre netop det.

De ville have mere Grundtvig. Mere Tove Ditlevsen. Færre verdensmål. Og mindre klima. Selvom der er mange grunde til at beskæftige sig med planetens fremtid. Ikke mindst elevernes store bekymring over en verden, der brænder.

Den slags har skolen *ikke* brug for mere af. Et nyt pensum. En ny kanon. En ny pibe, vi skal danse efter. Og så kan særstandpunkterne ellers skiftes ud cirka hvert fjerde år.

Vi har brug for et professionelt råderum, der kan fyldes ud af kompetente, veluddannede lærere. Vi skal ikke have politikerne med ind i klasseværelset!

Det gælder også diskussionen om et nyt børnesyn. Hvor opfattelsen af hvordan vi møder eleverne og den pædagogiske tilgang i nogle tilfælde sættes på formel.

Hvor man i stedet for at investere i skolen og skabe ordentlige rammer. Og i stedet for at have tillid til lærernes professionelle dømmekraft. Så indfører man et børnesyn ovenfra i kommunen. For eksempel om at ”børn altid gør det bedste, de kan”. At vi altid skal anerkende børnenes perspektiv. At vi skal se bag om børns adfærd og forstå hvorfor de gør som de gør.

Hvad med: ”Alle børn har ret til tydelige voksne (herunder lærere), der tilretteviser dem, når det er nødvendigt. Sætter grænser og fortæller hvad der er rigtigt og forkert”. Det hører da med til billedet. Nogle steder bliver børnesynet ekstremt individfokuseret og kommer til at handle om hvornår den fagprofessionelle, læreren gør det rigtigt eller forkert. Selvfølgelig skal vi have nogle fælles tilgange til eleverne, som vi finder frem til på skolen. Klart! Men hvor vi skelner mellem børn, der er sparsomt opdraget, og børn, der har en diagnose eller har indlæringsvanskeligheder. Vi må aldrig nogensinde sætte den professionelle dømmekraft ud af spil!

3. Lærerprofessionens betydning

En stærk lærerprofession. Der nyder samfundets og politikernes tillid. Den er helt afgørende for folkeskolen og for demokratiet.

Undervisningsministeren sagde på et tidspunkt: ”Hvis man som ung gerne vil være influencer – så skal man da blive lærer!”

Jeg har aldrig rigtig set det samfundsgavnligt i at være influencer – så det hverv burde vi vel nedlægge i en tid med mangel på arbejdskraft.

Men der er noget om det – det er dygtige lærere, der gennem undervisning i fagene åbner elevernes øjne for verden omkring dem.

Det er os, der giver dem mulighed for at tage selvstændige og velinformerede beslutninger. Lærer dem at skille skidt fra kanel. Tage stilling. Være kritisk.

Os, der gennem undervisningen skænker dem et demokratisk kompas, som de tager med sig videre i livet – og som de altid kan finde frem, hvis de farer vild.

At være lærer handler ikke bare om at uddanne folk til arbejdsmarkedet. Dannelsen er nødt til at fylde mere i en tid, hvor folkestyret er presset på dets idealer.

Det er farligt for et samfund at have en u-uddannet befolkning. Det ødelægger demokratier.

Derfor er det besynderligt og kritisabelt, at vores samfund bredt accepterer, at dem, der skal *sørge* for befolkningens uddannelse. Ja, at de selv ingen uddannelse har!

At man accepterer, at hver femte underviser i folkeskolen ikke er uddannet lærer. Og at vikartallet er eksploderet. At det bliver bredt accepteret, uden at der sættes ind med systematiske indsatser – ja, det er et åbenlyst vedvarende svigt!

Nogle 4'g-ere har selvfølgelig talent for lærerfaget. Dem skal vi have ind på læreruddannelserne. Andre skal have bedre mulighed for at tage en merit-læreruddannelse.

Men med den kompleksitet, som *undervisning* indeholder.

Med den kæmpe mangfoldighed, som *skolen* indeholder.

Så er det fuldkommen naivt at tro, at en 19-årig, der kommer lige fra gymnasiet, kan danne eleverne til at blive fremtidens demokratiske medborgere!

Nej.

I Danmarks Lærerforening skal vi blive ved med at insistere på, at det *altid* er en uddannet lærer. Og IKKE en 4.g'er, der står i klasseværelset!

Jeg oplever stor politisk forståelse for, at situationen er uholdbar. Jeg har haft nogle gode snakke med ministeren om det. Og tak for det!

Men vi skal snart se handling, og vi kan ikke gøre det alene. Så hermed en kraftig opfordring navnlig til KL og til Regeringen. Lad os komme i gang med at finde løsningerne i fællesskab. Vi skal snarest have søsat en national handleplan – nogle sammenhængende initiativer, der kan løse manglen på lærere i folkeskolen!

Det er en meget, meget vigtig kamp, vi fortsat skal kæmpe.

4. Folkeskolen mister erfarne lærere

I mange år har vi haft fokus på, at for få unge vælger at blive lærer.

Det problem er på ingen måder forsvundet. Desværre.

Men vi ser nu et andet alvorligt problem: At de erfarne lærere i stigende grad vælger folkeskolen fra.

Før sommerferien mødte jeg Cecilie. En af de tusindvis af lærere, der har forladt folkeskolen. Hun fortalte om et presset lærerliv. Om manglen på overskud. Om følelsen af altid at halse bagefter.

Som hun sagde: "Jeg følte mig som et 90 cm-stræklagen, der blev strakt ud over en 140-seng."

Hun fortalte, at hun startede med masser af overskud. Havde ja-hatten på. Engagerede sig og bød sig til. Men det betød så, at hun over tid blev overlæsset med opgaver.

Cecilie endte med at have 27 lektioner. 10 elever med diagnoser. Ugentlige møder med ressourcecenteret – der som regel betød endnu flere opgaver. Og nå ja – så skulle hun også lige stå for skolepatruljen.

Ofte blev hun på skolen til aftensmad. For at nå at forberede sig bare lidt.

Men til sidst blev den dårlige samvittighed – og følelsen af at være en dårlig version af sig selv. Den blev for stor.

Og så gjorde Cecilie som så mange andre før hende. Hun stoppede som lærer i folkeskolen.

Desværre er Cecilies historie på ingen måder unik. Kun omkring halvdelen af landets lærere arbejder i dag i folkeskolen. Det er ganske alarmerende.

Cecilie er en god lærer! En PDL – altså en Pisse Dygtig Lærer. Men hun forlader folkeskolen – fordi hun lider af PSL. Pisse Slidt Lærer! Vi er jo ligesom nødt til at tale i et sprog ministre forstår.

Tabet af erfarne lærere gør ondt at se!

Både fordi de erfarne lærere er dem, der løfter eleverne allermest på fagligheden og trivslen. Men også fordi de er med til at uddanne de næste generationer af lærere.

Hver gang vi mister en erfaren lærer, er det derfor ikke alene et tab for eleverne og kollegerne – og for læreren selv.

Det er også et tab for lærerprofessionen, for folkeskolen og for samfundet som hele. For hele den fødekæde af fagprofessionelle, der former fremtidens medborgere.

Da jeg sagde farvel til Cecilie, sagde jeg til hende, at jeg håbede, hun en dag havde lyst til at komme tilbage til folkeskolen.

Og hun svarede, at det håbede hun også. For hun savnede den jo. Eleverne, undervisningen, kollegaerne. Hvis overskuddet i folkeskolen kom tilbage, så ville hun også komme tilbage.

Vi skal gøre alt, hvad vi kan, for at Cecilie og de andre får det overskud. Og jeg vil gerne opfordre til, at skolens øvrige parter meget snart begynder at interessere sig for det overskud, alt for mange lærere mangler i hverdagen!

5. Prioriteter ved OK26

Arbejdsgiverne burde tage historier som Cecilies meget alvorligt.

Og de burde tage et langt større ansvar for at løse de udfordringer, medarbejdere – vores medlemmer oplever i deres hverdag.

Det handler om arbejdsmiljø. Det bliver et helt centralt tema for os i de kommende forhandlinger ved OK26 – og i foreningens arbejde i øvrigt.

Ligesom det er en væsentlig grund til, at der skal ske ændringer af A20, så vi kan stå inde for kvaliteten i folkeskolen.

Vi er nødt til at finde nogle løsninger, der giver et godt arbejdsmiljø. Så medlemmerne får overskud i dagligdagen. Så de kan lykkes med deres opgaver. Så de vil blive i arbejdet.

Det kan kræve forskellige ting forskellige steder i livet. Det skal vi have et større fokus på. Jeg har lige talt om de erfarne lærere, der står midt i arbejdslivet. Men det kan også være, man er ny på arbejdsmarkedet. Eller pensionsalderen rykker tættere på.

Vi vil gå til OK26 med det fokus, at arbejdsvilkårene skal understøtte et godt arbejdsmiljø. For alle medlemmer – i alle livsfaser. Det skal vi også tale meget mere om her på kongressen.

6. Arbejdsudbud og arbejdsmiljø

Et godt arbejdsmiljø har flere gevinster. Det er godt for den enkelte, det er godt for kollegaerne, og det er godt for eleverne.

Og så er det godt for det, som politikerne og arbejdsgiverne er så optaget af: Nemlig det såkaldte arbejdsudbud.

Vi skal have fokus på arbejdsudbud og hvordan vi skaber mere arbejdskraft. Måske også hvordan vi prioriterer den arbejdskraft, vi har.

Men midlet – det forstår jeg ikke.

Pensionsalderen stikker af. Men hvordan sørger vi for at folk kan holde til at arbejde så længe?

Retten til tidlig tilbagetrækning ønskes fjernet af arbejdsgivere og dele af det politiske spektrum.

Halvering af dagpengeperioden.

Nogle vil skære på antallet af offentligt ansatte – uden at skele til, om det går ud over kvaliteten og sammenhængskraften i samfundet.

De hiver alle de gamle mærkesager frem. Kalder dem ansvarlige. Rationelle. Nødvendige.

Men de tager grueligt fejl.

For der er andre veje. Der er *bedre* veje, kære kongres.

Hver femte lønmodtager går i dag stresset på arbejde.

Arbejdsrelateret stress sænker vores arbejdsudbud med 55.000 personer.

Det koster samfundet 55 mia. kr. årligt!

Danskerne har høj arbejdsmoral – vi gider godt at arbejde. Men vi slider alt for hårdt på de ansatte og smider dem efterfølgende væk. Når de får brug for førtidspension, invalidepension – ja, så er det lønmodtagerne selv, der betaler via pensionskassernes forsikringsordninger.

Vi ser også skoleelever, der ikke magter at gå i skole, hvor deres forældre så må blive hjemme fra arbejde. Det koster samfundet flere milliarder om året i tabt arbejdsfortjeneste. For ikke at tale om de langsigtede konsekvenser, når børn og unge ikke bliver grebet i tide.

Så i stedet for at forringe velfærden. I stedet for at give milliardstore skattelettelser. I stedet for at skære på lønmodtagernes rettigheder.

Så skulle vi langt hellere gøre det muligt at gå på arbejde – *uden* at blive syg af det!

Det lovede politikerne endda selv, da de satte pensionsalderen op. At så skulle arbejdsmiljøet og velfærden sikres.

Pensionsalderen – den er skudt i vejret. Efterlønnen – afskaffet.

Den del af aftalen har de overholdt til punkt og prikke.

Men *arbejdsmiljøet* – det ligger begravet et sted på Slotsholmen.

Og tilliden – den er brudt og den skal genoprettes.

Så kære politikere. Kære arbejdsgivere. Lad os nu sammen finde andre og mere farbare veje til et større arbejdsudbud. En af de veje hedder et bedre arbejdsmiljø – der igen skaber større arbejdsglæde og bedre opgaveløsning. Det er fundamentet for at man bliver i jobbet - og det er helt nødvendigt.

7. Betydningen af investeringer i uddannelse

I bund og grund handler det om, hvilket samfund vi gerne vil være.

Ude i verden, der ser man med misundelige øjne på Danmark. Vores uddannelsesniveau ligger i top. Korruptionen i bund. Vores børn og unge er verdensmestre i demokratiforståelse.

Velfærdssamfundet – det har gjort Danmark til et rigt land. Det har gjort os og de andre nordiske lande konkurrencedygtige i en globaliseret verden.

Danmark ligger helt oppe på en global fjerdeplads på konkurrenceevnen. Og det handler altså ikke om cykling eller antallet af regnvejrsdage. Men vores virksomheders evne til at konkurrere med virksomheder i andre lande.

Nu tænker I måske: Madsen, hvorfor går du nu så meget op i private virksomheders konkurrenceevne?

Det gør jeg, fordi jeg er træt af, at en stærk offentlig sektor bliver mere og mere udskældt for at være en udgift for det danske samfund. Som noget negativt, der svækker vores økonomi.

Vi har vist gennem mange år, at vi godt kan have et højt niveau for velfærd og et højt skatteniveau OG en høj produktivitet og konkurrenceevne!

Vores succes i Danmark bygger ikke på velfærdsforringelser og dårligt arbejdsmiljø.

Den bygger på social retfærdighed. Lighed. Tryghed. Tillid. Fællesskab.

Det gør os mere lykkelige. Mere produktive. Mere konkurrencedygtige. Og dermed også mere velstående.

Og så bygger vores succes som land i allerhøjeste grad på alt det, vi i Danmarks Lærerforening arbejder med. Uanset om man er i en børnehaveklasse, i en 10. klasse eller om man er konsulent i PPR. Om man arbejder med specialundervisning for voksne eller noget helt femte.

Den bygger på uddannelse.

Og derfor er det også afgørende, at vi bliver ved med at fortælle hvordan virkeligheden faktisk ser ud.

Da KL og regeringen for andet år i træk her i maj måned præsenterede en ny økonomiaftale som et historisk sporskifte.

Det er den på mange måder også. Alligevel skal vi gøre opmærksom på, at mange steder – ja, der har toget slet ikke forladt perronen endnu. Og andre steder er man rent faktisk kommet ind på et bedre spor. Men man har stadig rigtigt meget at indhente, hvis man skal overholde køreplanen. På grund af de besparelser, der har fundet sted så længe.

Det er en hårfin balance.

Mellem hvor meget vi skal skose politikerne for den manglende finansiering. Og hvor meget håb vi skal lægge i de nye vinde, der blæser - og som vitterligt er positive, selvom der måske mere er tale om en svag brise end vindstød af stormstyrke.

Den balancegang bliver kun endnu mere delikat, når vi ser så store forskelle i kommunernes skolebudgetter. Det ved I alt om.

Sidste år investerede over halvdelen af kommunerne i folkeskolen.

For ganske nylig landede budgettet i København. **Katrine (kig op! - højre)** - du havde svært ved at få armene ned. Og det kan jeg godt forstå. Flere lærere i 8. og 9. klasse. Midler til lejrskoler, mentorordninger for nyuddannede og penge til at lave varieret og inspirerende skole. Det kan blive rigtig godt.

Et andet sted, man investerer – det er hos jer i Lejre, Per **(kig op - højre)**.

Her prioriterer politikerne nu endelig folkeskolen. Som du siger: Vi mangler at se, at investeringerne bliver omsat til flere uddannede lærere på skolerne. Men vi er optimister. Det er positivt!

Bare en halv time fra Lejre ligger Odsherred.

Og hos jer, Christina **(kig op - højre)**.

Der har I et faldende elevtal. Mange specialelever. Små skoler. Og rigtigt mange ældre borgere.

Det har skabt en situation, hvor I ikke engang står stille, men med dine ord ”kører baglæns”. Og hvor den sidste økonomiaftale ikke engang gav et løft, men endte med en rammebesparelse – igen.

Selv inden for bygrænsen kan der være store forskelle på økonomien.

Dorthe **(kig op - venstre)**. I Aarhus fik I sidste år I en halv milliard over fire år til skolerne. Og du har fortalt, at når I taler med jeres tillidsrepræsentanter, så kan det mærkes.

Så *har* de faktisk fået flere kolleger. Flere to-lærertimer. Ikke bare i indskoling. Men hele vejen op. Det er positivt!

Men i samme rum. Der kan sidde et par tillidsrepræsentanter fra den anden ende af byen. Som lige har set de sidste to-lærer-timer forsvinde. Som ikke kan huske, hvornår de sidst har holdt skolefest.

De kommunale forskelle er store. Og vi skal lykkes med den balancegang mellem kritik og håb.

Hvor vi kan kvittere for et sporskifte. Men samtidig holde fast og sige, at selv om vi skifter spor, så har skolens økonomi alt, alt for længe kørt på alt, alt for dårlige skinner.

MEN! Det står heldigvis klart for flere og flere, at investeringer i uddannelse betaler sig. Overvismændene taler nu om, at der er brug for regnemodeller, der kan tage højde for investeringer i uddannelse.

Og vi har i DLF sat os for bordenden af et nyt Skoleøkonomisk Forum. Med nogle af landets fremmeste skoleøkonomiske eksperter. Netop i erkendelse af, at skoleøkonomi er en kompleks størrelse. En kronik fra Skoleøkonomisk Forum har været anledning til, at jeg og andre i næste uge er inviteret ind i Folketingets Børne- og Undervisningsudvalg for at komme med oplæg om en bedre og mere sikker skoleøkonomi.

Ved fælles hjælp er vi lykkedes med at rejse den dagsorden. Og Skoleøkonomisk Forum er et godt eksempel på, at vi kan lykkes, når vi er flere. Men vi er langt fra i mål.

Sammen om Skolen er på mange måder en stor succes. Vi har lavet fælles analyser af folkeskolen. Fået et fælles blik for udfordringerne. Og vi har fundet fælles løsninger. Det er godt! – og jeg vil gerne takke undervisningsordførerne og alle parterne for det stærke samarbejde, vi har om folkeskolen. Det har kæmpestor værdi!

Men økonomien – den trykker stadig.

Vi mangler at tale om, at langt de fleste af pengene i de seneste politiske udspil – det er genbrugspenge. Som får nye navne. Som bare bliver flyttet rundt fra aftale til aftale. Fra regneark til regneark.

Vi mangler at tale om den 2. halvleg, som ministeren stillede i udsigt efter kvalitetsprogrammet sidste år, og som skulle handle om inklusion og økonomi i skolen.

Og så mangler vi at tale om, at timebanken er blevet røvet for timer så mange gange, at den snart må nærme sig bankerot.

At skabe bedre økonomi i folkeskolen – det er en opgave, som vi slet ikke er færdig med.

Og her spiller I en nøglerolle ude i kredsene. Det ved jeg, fordi jeg kan se jeres resultater.

Det er jer, der inviterer jer selv forbi til en kop kaffe i forvaltningen, hjælper udvalgsformanden godt på vej eller tager en snak med borgmesteren.

Det er jer, der får pengene *ud* af aftaleteksterne og *ind* i klasseværelserne.

Folkeskolens økonomi *er* udfordret. Men jeg tør slet ikke tænke på, hvordan det havde set ud uden jer. I kan godt være stolte af alt det, I faktisk opnår. Tak for det!

Det er helt utroligt *vigtigt*.

Nye fagplaner, timebank og større lokal frihed er alt sammen fine ting, gode tiltag.

Og vi har alle et ønske om, at folkeskolen skal være en bærende institution i vores samfund. Det er jeg ikke i tvivl om.

Men i Lolland Kommune går 35 pct. på private eller friskoler. Behovet for specialindsatser stiger og stiger, inklusionsopgaven er voldsom.

Har de så alle sammen givet op på Lolland? Nej, men vi kan da ikke tillade os bare at slå ud med armene og sige, at det kan man da bare løse på Lolland. Måske er det på tide, at vi rent faktisk sikrer en økonomisk bæredygtig folkeskole – overalt i landet!

Og det budskab er måske nok blevet sværere at trænge igennem med i den nye forsvarspolitiske situation. Hvor vi kan se frem til snart at bruge 150 milliarder årligt på forsvaret – mod 22 mia. i 2015.

Samtidig kan vi konstatere, at regeringen prioriterer afgiftslettelser på kaffe, slik og chokolade frem for at hjælpe de lavindkomstfamilier, der virkelig er ramt af for eksempel store prisstigninger på de sunde fødevarer.

OG at *Folkeskolens* udfordringer tilsyneladende ikke er vigtige nok til finansloven.

Det er ret nedslående. For investeringer i at skabe et bedre undervisnings- og arbejdsmiljø står ikke i modsætning til ønsket om at styrke vores forsvar. Tværtimod. De investeringer er en forudsætning for alt det, vi prøver at beskytte. De er det kit, der holder os sammen som fællesskab.

8. Fagbevægelsens betydning for samfundet og sammenhængskraften

Det er nu, vi skal styrke de demokratiske fællesskaber, vi har bygget op fra bunden. Sammen. Gennem årtier – ja, århundreder.

Et sådant fællesskab er fagbevægelsen et af de bedste eksempler på.

Forskningen siger det klart og tydeligt: En stærk fagbevægelse øger samfundets sammenhængskraft.

En stærk fagbevægelse gør samfundet mere lige. Den gør os alle rigere. Og mindsker uroen i samfundet – fordi den giver mennesker en uddannelse i ikkevoldelig, politisk handlekraft.

En stærk fagbevægelse beskytter medlemmernes ytringsfrihed – og dermed borgernes demokratiske rettigheder. Alt for mange undlader at ytre sig – også vores medlemmer – af frygt for konsekvenserne. Vi har brug for, at fagprofessionelle blander sig i den offentlige debat! Det gør demokratiet og samfundet stærkere.

En stærk fagbevægelse skaber holdbare løsninger – fordi vi på fredelig vis finder kompromiserne.

Det er den danske model verdens bedste bevis på. Her lytter vi til vores modpart. Finder fælles løsninger. Som vi respekterer og overholder.

Det har vi gjort siden 1899. Og det er ganske unikt og værdifuldt. Det er noget, man misunder mange steder i verden.

Den danske fagbevægelse og det danske demokrati – det er to sider af samme mønt.

Og derfor vil jeg gerne komme med en klar opfordring til politikerne: Husk nu værdien af den danske model. Også – og især når krig og kriser rykker tættere på. Også når de hurtige løsninger måske er de mest fristende.

For fagbevægelsen styrker vores samfunds modstandskraft over for autoritære stemmer. Der lover, at alting bliver bedre i morgen. Hvis bare vi giver dem magten.

Fagbevægelsen er helt anderledes. Vi beskæftiger os ikke med det, der giver flest klik. Som vækker forargelse og frygt. Eller som vi på egen hånd kan fikse i morgen.

Vi tager samfundsansvar. Vi tager det lange seje træk. Vi går demokratisk til værks. Grundigt. Ordentligt. Onde tunger vil måske sige langsomt...

Men vi tager ansvar for de udfordringer, der kræver fælles løsninger.

Dem kan vi blandt andet finde i FH. Her er vi ikke 80.000 – men mere end 1,3 millioner medlemmer.

Det giver os en styrke til at løse store udfordringer – Danmarks bidrag til at løse klimakrisen og omstillingen til et bæredygtigt samfund. En udfordring, der nærmest er gået i den politiske glemmebog. Men som vi både som fagbevægelse og som profession har et ansvar for at løse.

Både når det gælder uddannelsesopgaven: At gøre eleverne klar til et bæredygtigt, demokratisk samfund. Men også når det gælder om at sikre en retfærdig grøn omstilling for alle vores medlemmer. Hvor regningen ikke ender hos almindelige lønmodtagere eller i velfærdssamfundet. Men bliver betalt socialt retfærdigt af de bredeste skuldre.

Lige nu er vi i FH's Forretningsudvalg i gang med at formulere visionerne til fremtidens samfund. Det arbejde vil vi i DLF sætte vores tydelige præg på. Vi vil bringe vores visioner i spil. Investeringer i uddannelse og undervisning er vigtige forudsætninger for et fremtidigt samfund, hvor vi får alle med.

FH har potentiale til at blive en samlende stemme i samfundet. Men det kræver, at vi styrker fællesskabet. Og at vi bidrager til et stærkt FH. Det er en vigtig prioritet i de kommende år.

9. Fremtidens Danmarks Lærerforening

Alt det, jeg har sagt indtil nu, understreger, hvor vigtigt det er for vores demokrati og vores sammenhængskraft, at fagbevægelsen er stærk.

At den kan løfte og bære – også i fremtiden. Det gælder også for os selv i Danmarks Lærerforening.

Vi lever i en verden med høj hastighed og mange dagsordener. Med de strategiske målsætninger prøver vi at holde hinanden fast på det vigtige. Styrke vores prioriteringer. Øge vores fælles viden. Finde løsninger på vores fælles udfordringer. Det skal vi blive ved med.

Vores lokale forankring er en stor styrke. Alle vores tillidsrepræsentanters vigtige arbejde. Og alle jer kredsnes store indsats. Snart er der kommunalvalg. Også i dén sammenhæng vil I allesammen gøre en stor positiv forskel – sætte vigtige dagsordener.

Vi er en forening, man lytter til. Og som skaber resultater. Både nationalt og lokalt. Det skal vi være stolte af.

Men det er heller ingen hemmelighed, at vi er en forening, der står over for udfordringer.

Det handler både om økonomi, presset fra faldende medlemstal og om stigende omkostninger. Den virkelighed kender både vi og resten af fagbevægelsen alt til.

Men der er også en anden virkelighed, der trænger sig mere og mere på.

Jeg hører flere tale om, at man som kreds skal kunne stadig mere. At medlemmernes forventninger bliver mere og mere udtalte. At forandringstempoet er skruet gevaldigt op. Og at arbejdspresset derfor bliver større. Den oplevelse tror jeg, vi alle sammen deler – også i sekretariatet på Vandkunsten. Prioritering i opgaverne bliver mere og mere nødvendig.

Som kredsformand skal man måske være personalechef. Man skal være politisk frontfigur og initiativtager. Man skal interessevaretage. Tale med medlemmer. Og være inde i juridisk stof. Jeg hører fra jer, at det skaber et presset arbejdsmiljø, hvor det kan være svært at lykkes.

Som der var en, der sagde til mig for nylig: Selvom vi gør vores bedste, så har vi tit følelsen af ikke rigtigt at slå til.

Dertil kommer, at de politiske vinde omkring folkeskolen længe har blæst i retning af decentralisering. Kvalitetsprogrammet og Sammen om Skolen lægger op til flere lokale beslutninger. Mere lokal frihed.

Det stiller utvivlsomt endnu større krav til jer.

Særligt i en tid, hvor hegnspælene omkring *skoleområdets* økonomi er banket meget langt ned i jorden.

Vi skal kunne tage nogle svære snakke med hinanden. Rejse nogle spørgsmål.

Også dem, vi ikke kender alle svarene på:

Med de mange nye, komplekse opgaver, vi skal løse – har vi så indrettet os på den rigtige måde i Danmarks Lærerforening? Både som kredse og som hovedforening?

Med den udfordrede økonomi, vi står over for – hvordan får vi så mest mulig fagforening for pengene?

Med de forskellige forudsætninger kredsene har på tværs af landet – hvordan kan vi så sikre, at vi fortsat kan understøtte hinanden?

Kort sagt: Hvordan skal fremtidens Danmarks Lærerforening se ud?

Jeg ved godt, at diskussionen af de spørgsmål nemt kan få bølgerne til at gå højt.

For mig er det afgørende, at det bliver en samtale og en debat, der ikke splitter – men samler os.

Som ikke svækker – men styrker os.

Som ikke kræver hurtige svar – men rigtige svar. Fælles svar.

Jeg har ikke alle svarene. Hovedstyrelsen har ikke alle svarene. Der ligger ikke nogen forkromet plan i nogen skuffe. Jeg hører heller ikke nogen *kredse* have alle løsningerne.

Men til sammen har vi måske *nogle* af svarene. Og målet er at finde de *fælles* løsninger, som gør hele foreningen stærkere.

Vi har også nogle erfaringer at trække på. Nogle af jer husker nok ”Gearet til fremtiden” og de samtaler, vi havde dengang.

Det gav os noget viden – nogle erfaringer. Men jeg synes ikke rigtig, vi lykkedes.

Tiden er også en anden i dag. Og jeg tror, vi har brug for noget andet nu.

Flere af jer i salen har over for mig udtrykt ønske om et *rum* for de her snakke.

Et lidt anderledes samtalerum. Hvor vi over tid både rejser spørgsmålene og finder svarene. Hvor vi forsøger at skabe en bedre sammenhæng mellem alt det vi gerne vil kunne – og så det vi rent faktisk kan i dag.

Det rum går vi i gang med at skabe efter kongressen og i den kommende tid.

Vi skal ikke have svarene i morgen. Men samtalerne – dem skal vi i gang med.

10. Afrunding – håb, fællesskab og stolthed

Min beretning er ved at nå sin ende. Tak, fordi I har lyttet med.

Som jeg sagde i starten: Det hele kan nemt virke meget dystert.

Men jeg vil gerne slutte af med at sige, at midt i det hele er der masser af håb. Midt i det hele er der også fællesskab.

Og håb og fællesskab – det er præcis det, jeg ser, når jeg står her og kigger på jer.

Jer, der dagligt kæmper for fremskridt i medlemmernes arbejdsliv på skoler og arbejdspladser.

Håb, fællesskab og stolthed – det er også det, jeg ser ude på skolerne. Når jeg ser det store engagement, vores medlemmer lægger i arbejdet. Den store og vigtige opgave de løfter. Og hvor helt utroligt meget de faktisk lykkes med!

Og den kolossale kraft – håbets kraft og fællesskabets kraft.

Den skal vi bruge i tider som disse. Hvor vi står ved en vanskelig front og skal huske os selv på, hvad det er, vi kæmper for.

Stærke uddannelser. Stærke professioner. Et stærkt velfærdssamfund.

De ting må vi aldrig glemme. For som James Madison, en af USA's grundlæggere, skrev i starten af 1800-tallet: "Kun et veluddannet folk kan forblive et frit folk". Det har nogen glemt i USA, men vi skal huske det i Danmark!

Samfund, der kan skille sandhed fra propaganda. Fakta fra misinformation. De kan bedre svare autoritære kræfter igen. Svare ufriheden igen.

Derfor er investeringer i uddannelse også en investering i håb og i fællesskab. I troen på, at i morgen kan blive endnu bedre end i dag.

Og det er *mit* håb, at vi i Danmarks Lærerforening kan trænge igennem med de budskaber i den kommende tid.

Nogle siger godt nok, at håb ikke er en strategi. At håb er naivt.

Det er jeg helt uenig i.

Håb er da en afgørende forudsætning for handling!

Håb er det, der binder os sammen. Håb er den benzin, vi fylder på fællesskabets og fremtidens motor.

Og vi vil altid blande os og veksle håb til handling.

Vi vil altid tage ansvar i Danmarks Lærerforening.

Vi vil altid stå i forreste linje, når det gælder forsvaret for demokratiet og sammenhængskraften i samfundet.

Det har andre gjort før os i svære tider. Og nu er det os i denne sal, der skal bære faklen videre.

For venner!

Vi har skabt Danmarks Lærerforening, så lad os da stå ved:

Der hvor menneskets værd bli'r forsvaret, må vi være med!

Rigtig god kongres!